

(המשך מעמוד א)

בדרכו לפאריס. כבן נאמן, דאג בובי לשלוח מדי מספר ימים, מכתב להוריו, בו פירט את כל קורותיו. בפאריס פגש בובי באיש-עסקים משחיה, שהציע לו לעבוד בחברה שחידית יודעה, ב"שטוקהולם. בובי קיבל את ההצעה, יצא ב"דרכו לשטוקהולם. המכתב האחרון, אותו קיבלו הוריו, היה מהדרן, נשא את חותמת-הדואר הגרמנית של עיר-הנמל האמבורג. בובי כתב בו שיתכן ובדרכו לשוודיה יקפוז לברלין.

ואז, לפתע, באמצע חודש נובמבר, חדלו הוריו של אלעזר גרוכובסקי לקבל מכתבים.

הראשונה שהחלה לחשוש היתה האם. היא לא הורגלה להפסקה כה ארוכה בין מכתבי הבן, דאגה לשלומה, העלתה השערות שונות על גורלו האפשרי. האב, אדם משכיל ושקול, ניסה להרגיעה. אולם מש'חלפו שוב ימים ושום ידיעה לא הגיעה מ'הבן, החלו החששות חוזרים גם ללבו של האב.

בחנוג מקורביו וידידיו ניסה האב להסביר לעצמו את פשר העדר סימני-חיים מ'כנו. בין שאר ההשערות הועלתה גם ה'אפשרות שבעת ביקורו בברלין המערבית, קפץ בובי לביקור בברלין המזרחית — ונעצר. שום סיבה הגיונית לא היתה קיימת, מדוע זרקא סברה זו היא הנכונה, מלבד העובדה שבובי דובר שש שפות, ביניהן סינית, יפנית ורוסית.

כך חדרה לאט לאט ההכרה בלב קרוביו של בובי כי הצעיר נעלם מאחורי מסך ה'ברזל. כשפנה סבלנותו של האב, הוא התקשר עם משרד החוץ, העלה את האפשרות שנראתה לו.

במשרד החוץ הודיעו לו שיתכן אפשרות כזו. יתכן שאלעזר עבר אינו עבירה קלת-עורן — על חוקי המטבע, למשל — ועוכב במזרח ברלין. משרד-החוץ, מצדו, הבטיח לעשות את הכל לגילוי עקבותיו של הבן האובד. תוך זמן קצר נמסרה על כך הודעה לנציגויות ישראל באירופה.

בין היתר הועלתה גם הצעה של התע"ר בות בדרג דיפלומטי גבוה. כעבור יומיים, כשהשמעות על התעלומה פשטו בכל ה'עיר, וסיפורי-אימים על העלמו המיסטורי של הצעיר הישראלי עברו מפה אל פה, הגיע מכתב לבית משפחת גרוכובסקי ב'תל-אביב. המכתב היה משטוקהולם, כתוב בידי הבן, הרגיעם על הרעש שהקימו סביבו. כי אלעזר גרוכובסקי לא הגיע כלל ל'ברלין. הוא יצא לשטוקהולם דרך בלגיה, שם התעכב ימים מספר. מה שגרם למהומה ה'גדולה היה העלמו של מכתב ששלח ב'סרק זמן זה, יצר את הרושם של אבדן הצעיר עצמו.

ירושלים

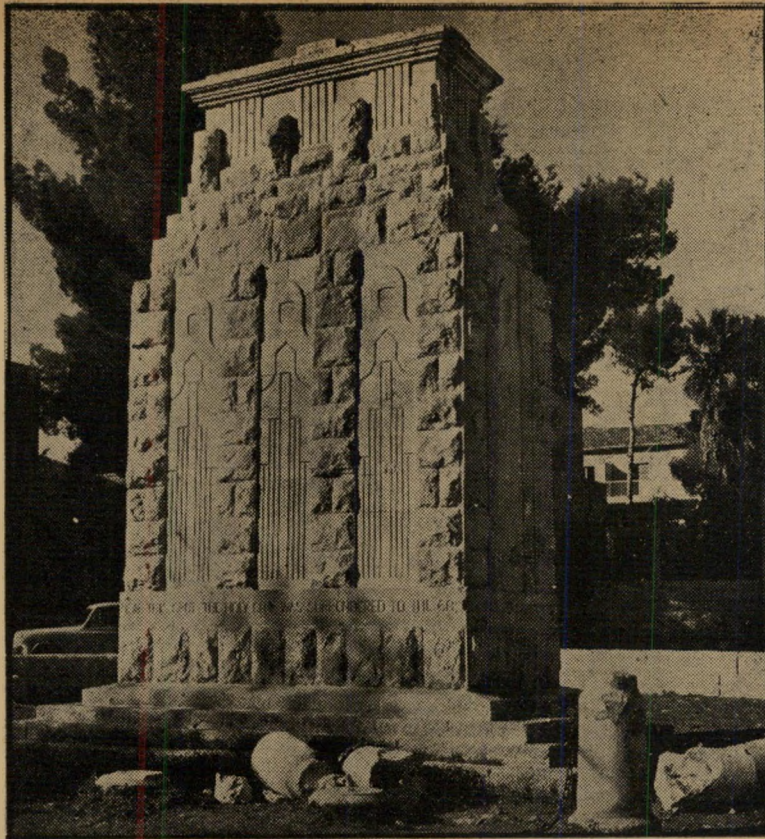
עניין של כבוד

אחת הנקודות הרגישות, אצל ישראלים ואצל יהודי העולם, היא בעיית כבוד מתייהם. כל פגיעה במצבת-זכרון יהודית, כל חילול בית-עלמין, אפילו ניתוק בית-העלמין היהודי שעל הר היתים, עוררו על אחת תגובות שסערות יותר מפגיעות ברכוש ובאדם.

רגישות זו פוחתת במידה רבה כשהמדר-בר במצבות זרות. ההוכחה: אנדרטת ה'זכרון לחללי הצבא הבריטי של הגנראל אלנבי, ששיחררו את ארץ-ישראל מעול התורכים בעת מלחמת העולם הראשונה. במרכז שכונת רוממה הירושלמית, ניצבת המצבה היפה, אך המיוזחת והמופקרת. עמודיה שבורים, שריטות ופגיעות שונות מכערות את המקום. נערי השכונה הפכו את הרחבה — המכונה "העיגול" בפי בני הסביבה — למיגרש כדורגל.

חופה ציבורית. אחד האנשים המעי-טים להם היה איכפת מצב עניינם זה, היה העתונאי שלום בן-חורין. בן-חורין המזוקן, יליד גרמניה הדבק בדת היהודית הרפורמית, ידוע גם כסופר מוכשר הכותב גרמנית ו'כאיש-מוסר. הוא פנה בזמנו, לראש עיריית ירושלים, גרשון אגרון, בתלונה.

עוד כטרם הספיק אגרון לברר את הדבר — נפטר. ראש העיר החדש, מרדכי איש שלום, לא גילה את אותו העניין במיקרה — על אף העובדה שהעירייה זוכה לתשלום קבוע מצד קרן אנגלית לקיום מצבות-זכרון. בהעדר מיגרש-משחקים תקין בשכונה, אי אפשר היה להשתלט על הילדים. זמן רב ניסו פועלים להשקות את "העיגול", שנועד לשמש מושאה; אך מדי ערב החריבו בני-הנוער את מאמציהם. לאחרונה נואשו, מלבד

ה"עיגול" ברוממה שבירי זכויות לילדים

נכדה של האשה, יעקב (19), שגול אצלה אחרי שהוריו הושמדו על-ידי הנאצים. יעקב נהנה מתמיכה בסך 200 לירות לחודש, ששולמה לו על-ידי ממשלת צרפת עד לסיום לימודיו. הסבתא היתה האפורטרופסית שלו.

הסבתא נישאה על אף התנגדות הנכד. כולם עברו לנתניה. יעקב היה רב עם סבו החורג, ליברמן גירש אותו מהבית. יעקב פנה להנהלת אורט, התלונן על יחסו של הזקן אשר דרש ממנו להפסיק את לימודיו ולעזוב את ביתו כדי לצאת לצבא.

יעקב ביקש מהקונסוליה הצרפתית לשלם את הכסף לאפורטרופוס אחר. "הזקן גירש אותי כי רצה בכל הכסף שלי", הסביר תלמיד הכיתה הרביעית בבית-הספר אורט. אולם גם יעקב, השונא את סבו החורג, מצהיר כי סבתו התאלמנה לפני שנים רבות ולא נישאה שנית. הסברה היחידה היא כי תוך כדי בירווי הקונסוליה הצרפתית התב'רר דבר הנישואים למישהו, אשר דאג להמ'ציא את העלילה המכשילה.

כי הנישואים לא נערכו בידיעת הרבנות. ערך אותם ידיו של ליברמן, בדירתה של רחל רייכגוד האשה ברמת-גן.

"נישואים שניים לא עושים ברעש גדול", הסביר ליברמן, השבוע, כשחזר מטבריה. "עשיתי את זה לא ברבנות בגלל עניינם של פיצויים מגרמניה שזה יכול היה להזיק להם. אבל לא היה בזה שום דבר בלתי-כשר ומי שהפיץ את שמועה זאת ישלם ביוקר."

חתונות

אגרת מן הארץ הנשולה

יוצאי רוסיה שבקרב קוראי דבר, מחו ביום השישי האחרון דמעה מעיניהם בעת שעיינו במסך השבת של עתונם. במרכז העמוד התנוסס העתק פוטסטטי של כתב יד עברי. היה זה שיר קצר ונוגע ללב. מערכת היומן דאגה להסביר לקוראיה תחת הכותרת אגרת מן הארץ הנשולה, את פשר השיר. לדברי העתון נמסר השיר לתיר יהודי אמריקאי שביקר ברוסיה. צעיר רוסי דחף לידו פיסת נייר מקומטת, עליה היו רשומות בכתב עברי מילות השיר:

ארץ ארץ אור החמה / עצי תומר על אדמה / ונפשי כוזה בכבלים / וגופי בבגדים בלים / ובשגל כפור יפוח / גם בבשר גם ברוח / ועיני דמעה יורדת / העוד אראך המולדת?

היו קוראים בודדים שחקו למקרא ה'מכתב. הם ידעו כי המכתב כולו אינו אלא מתיחה שנועדה לנצל את רגשותו של עורך דבר, חיים שורר, לגבי כל מה שקשור ליהדות רוסיה. כי התיר האמריקאי שהביא את המכתב מרוסיה לא היה אלא דן בן-אמוץ, שחזר מרוסיה לפני שבועיים. ואת השיר לא כתב צעיר יהודי מרוסיה, אלא הפזמונאי חיים חפר, לצורך המתיחה.

השמועה על המתיחה עשתה לה כנפיים. כמה אישי צבור כמו המשורר בנימין גלאי והשחקן אברהם חלפי, ששמעו על המתיחה, רגזו בפומבי על הצניעות של שני המות'חים. דן וחיים הרגישו כי הפעם הגזימו בחוש ההומור שלהם. הם חזרו בהם, הודיעו כי הסיפור על המתיחה היה מתיחה. רק חיים שורר עצמו היה מסוגל להאמין להכ'חשה זאת, ולא לבקש את סליחת קוראי עתונו על המתיחה הצנינית.

זריעת המקום בשכריו-זכויות, שוב לא נעשה דבר להבטיח את כבוד המקום. אך בן-חורין לא נואש. השבוע טען בתקופות רבות: "בהעדר פעולה עירונית על הקהל והעתונות לדרוש תיקון חרפה זאת מיד. גידור המקום די היה בו כדי למנוע את המצב המביש הזה. זאת — והתקנת מיגרש-משחקים לפעוטים, כמו שצריך."

דרכי חיים

הסבא הטוב

ההתעללות באברהם ליברמן החלה לפני שבוע, כאשר פורסמה לראשונה במספר ע'תונים ידיעה כי קבלן נתניתי בן 65 נשא לאשה אורחית צרפתית. הנשואה עדיין לבעל תלונה מצרפת, שהגיע למשרד הדתות. כידוע גם נאמר כי המוצעה הדתית בנתניה הומינה את הקבלן הדתי ליברור, וכאשר לא הופיע — נמסר העניין לטיפוליה של המשטרה.

שמותיהם של המעורבים בפרשה לא הור'כרו. אולם בכל נתניה לא היה אדם אחד שלא ידע כי הכתונה לליברמן.

בעת שהופצה הידיעה בעיר לא היו בני הווג במקום. הם נסעו לטבריה להינפש ולטבול במעיינות המבריאים. כאשר חזרו ונדדע להם הדבר, הסתגרה האשה בביתה מרוב בושה. הבעל ניסה תחילה להמשיך בחייו, כאילו לא קרה דבר, אך ניכחה מיד

הנכר גורש מהבית

זמן קצר ביותר אחרי מות אשתו, הכיר אברהם את רחל רייכגוד, שהיתה בערך בתגילו. הוא שיכנע אותה להינשא לו. האדם היחיד שהתנגד לנישואין אלה היה

קורבן לחישות ליברמן ואלמנה רייכגוד חתונה שקטה בדירה פרטית